

Programintegrerande kurs för KPUFU

vår, sommar och höst 2022

7 januari 2022

Kurskod	LT1040
Omfattning	2 hp
Betygsskala	Godkänd/Underkänd (P/F, pass/fail)
Kursansvarig	Per Norström
Examinator	Per Norström

Sammanfattning

Syftet med den programintegrerande kursen är att ge studenterna en ökad förståelse för hur utbildningsprogrammet är uppbyggt och hur de ingående kurserna tillsammans bidrar till att ge de kunskaper som krävs för ämneslärarexamen och framgång i läraryrket. Kursen löper under hela utbildningstiden, med mindre inslag varje termin.

Kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarutbildning (KPUFU) leder till ämneslärarexamen med inriktning mot grund- eller gymnasieskolan. För behörighet krävs att studenterna tidigare har studerat minst ett undervisningsrelevant ämne. Studierna måste ha tillräcklig bredd och tillräckligt djup. Studenten måste också ha en licentiat- eller doktorsexamen inom biologi-, fysik-, kemi-, matematik- eller teknikområdet.

Programmet omfattar totalt 90 högskolepoäng (motsvarande tre terminers »vanliga» heltidsstudier) och genomförs under en vår-, en sommar- och en hösttermin. Studietakten är alltså högre än vanligt. 60 av högskolepoängen utgörs av den s. k. utbildningsvetenskapliga kärnan. Denna omfattar ett brett område med många olika teman – från utbildningshistoria till sociala relationer och användning av IKT i undervisningen. Innehållet är reglerat i Högskoleförordningen. Resterande 30 högskolepoäng är verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som utförs i en skola där studenten under handledning deltar i och studerar verksamheten.

KPU:ns innehåll kan tyckas spretigt. Den programintegrerade kursen ska tydliggöra hur utbildningens olika delar hänger samman och bidrar till att utveckla en lärarkompetens. Kursen pågår under hela studietiden med mindre inslag varje termin.

I den programintegrerade kursen ingår också vissa kunskaper och färdigheter som krävs för att kunna ta sig igenom utbildningen på ett bra sätt. Till exempel innebär den speciella undervisningsformen, där distansstudier blandas med campusförlagda, särskilda utmaningar för studenterna.

1 Lärandemål

Efter godkänd kurs ska studenten kunna

- diskutera studiernas relation till lärarens yrkesroller
- relatera tidigare utbildnings- och yrkeserfarenheter till studierna och det framtida läraruppdraget
- diskutera skolans demokratiuppdrag, värdegrund samt läroplanernas ämnesövergripande perspektiv
- kritiskt granska, reflektera och dokumentera såväl utbildningens upplägg och genomförande som dess relevans för framtida yrkesroller och den egna studieinsatsen
- följa (eller skapa) den röda tråden i utbildningsprogrammet och se progressionen i både ämneskunskaper och generiska kompetenser, i relation till utbildningens mål och läraryrket
- identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens

i syfte att

- ta ansvar för det egna lärandet och vad man vill med utbildningen
- utnyttja studietiden på, för den enskilde studenten, bästa sätt

- skapa rutiner för ett livslångt lärande
- få en helhetsbild av lärarutbildningen och skolsystemet
- påverka programmets utveckling.

2 Våren 2022

Den del av den programintegrerade kursen som ges under våren omfattar 1 hp (motsvarande 2/3 veckas eller knappt 27 timmars arbete för normalstudenten). Graderade betyg ges inte, utan bara P/F (pass/fail, godkänd/underkänd). För betyg P krävs godkänt deltagande i obligatoriska aktiviteter och godkända inlämningsuppgifter, både individuella och sådana som görs i grupp.

Utbildningsvetenskap, vad är det?

I Skollagen (SFS 2000:800, 5 §) står att utbildningen »ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet». I examensordningen för ämneslärarexamen står att studenten ska »visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen». Kraven på vetenskaplig grund gäller givetvis ämnesinnehållet (som att skolämnet fysik ska ha en tydlig koppling till vetenskapen fysik). Det gäller också allt det som hör till undervisningen och dess genomförande: planering, bedömning, stoffurval, kommunikation, individualisering m. m. Det vetenskapliga fält som behandlar detta kallas utbildningsvetenskap och är en tvärvetenskaplig disciplin med inslag av humaniora, samhälls- och beteendevetenskaper.

I all lärarutbildning ingår en utbildningsvetenskaplig kärna om 60 hp vars innehåll regleras i Högskoleförordningen (SFS 1993:100, bilaga 2). För ämneslärarexamen gäller:

Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska anknyta till kommande yrkesutövning och omfatta följande:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund, innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,
- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling, lärande och specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- uppföljning och analys av lärande och utveckling, och
- utvärdering och utvecklingsarbete.

Det är vanligt att KPU-studenter upplever att studierna i utbildningsvetenskap

skiljer sig mycket från det som de har läst tidigare. För att kunna tillgodogöra sig innehållet är det viktigt att vänja sig vid områdets textgenrer, vilka vetenskapliga metoder som anses legitima, hur man hanterar referenser m. m.

KPUFU och annan kompletterande pedagogisk utbildning

Olika typer av lärarutbildningar för personer som redan är färdiga med ämnesstudierna har funnits länge, men formerna har varierat. Ibland har studenter tagits in till de sista terminerna i en »vanlig» lärarutbildning (s. k. sen ingång), ibland har man haft särskilda grupper. Utbildningens längd har också ändrats. På 1990-talet och tidigare räckte två terminer, men numera krävs tre (90 hp). En framgångsrik KPU leder till ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan eller grundskolans åk 7–9. Det går i dag inte att få lärarexamen inriktad mot yngre elever genom KPU.

KPU ger samma examen som en »vanlig» ämneslärarutbildning, men vissa skillnader finns (beskrivna i [SFS 2011:686](#)). Den för studenter viktigaste skillnaden är att man inom KPU tillåts kombinera ämnen på ett friare sätt än inom de långa lärarutbildningsprogrammen.

Få sökande till ämneslärarutbildningar i matematik, naturvetenskap och teknik är ett nationellt problem. Antalet studenter är så lågt att KPU i dag är det vanligaste sättet att bli ämneslärare i kemi och teknik. Från »vanliga» lärarutbildningsprogram examineras bara en handfull per år.

Studieteknik och deldistansformen

Att läsa på deldistans medför vissa möjligheter som inte finns i traditionell campusförlagd undervisning, exempelvis att det är möjligt att följa utbildningen även om man inte bor på studieorten. Den kan också ge erfarenhet av sätt att lära och undervisa som man inte tidigare har upplevt och därmed bidra till att bredda den didaktiska repertoaren. Studier på deldistans kan dessvärre också medföra vissa nackdelar. Kontakterna lärare ↔ student och student ↔ student blir svårare och avhoppet är ofta fler från utbildningar som helt eller delvis ges på distans jämfört med sådana som är helt campusförlagda.

Kursen tar upp konkreta tips och förhållningsregler som kan underlätta de specifika utmaningar man som deldistansstudent ställs inför. Den innehåller också en introduktion till *community of inquiry* (»lärargemenskap») som är ett väletablerat teoretiskt ramverk för att analysera och utvärdera nätbaserad undervisning.

De tekniska hjälpmedel som framför allt används inom KPU är lärplatt-

formen Canvas¹ och konferenssystemet Zoom². Ni får tillgång till systemen när ni är registrerade på utbildningsprogrammet och har fått era KTH-konton. KTH-kontot ger också tillgång till e-böcker och -tidskrifter på KTH:s biblioteks webbplats.

3 Kurslitteratur och liknande

- Askling, B. (2006). *Utbildningsvetenskap – Ett vetenskapsområde tar form*. Stockholm: Vetenskapsrådet. URL: <https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/vi-analyserar-och-utvarderar/alla-publikationer/publikationer/2006-11-01-utbildningsvetenskap---ett-vetenskapsomrade-tar-form.html>
- Brynolf, Margrethe, Carlström, Inge, Svensson, Kjell-Erik & Wersäll, Britt-Louise (2012). *Lärarkyrkans många ansikten*, ss. 214–231. Stockholm: Liber [utdrag tillhandahålls på Canvas].
- Carroll, J. & Zetterling, C.-M. (2009). *Hjälp studenterna att undvika plagiering*. Stockholm: KTH Learning Lab. URL: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-83704>
- Chambers, D. (2002). The real world and the classroom: Second-career teachers. *The Clearing House* 75(4):212–217. [Finns som e-tidskrift på KTHB]
- Fakta om KTH. URL: <https://www.kth.se/om/fakta>
- Fransson, K. & Lundgren, U.P. (2003). *Utbildningsvetenskap – ett begrepp och dess sammanhang*. Stockholm: Vetenskapsrådet. URL: <https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/vi-analyserar-och-utvarderar/alla-publikationer/publikationer/2003-03-03-utbildningsvetenskap.html>
- Förordning om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen (SFS 2011:686). URL: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2011686-om-kompletterande_sfs-2011-686
- Förordning (2016:705) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå (SFS 2016:75). URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2016705-om-kompletterande_sfs-2016-705
- Gulliksson, H. & Holmgren, U. (2015). *Hållbar utveckling – Livskvalitet, beteende, teknik*, ss. 11–30. Lund: Studentlitteratur [utdrag tillhandahålls på Canvas].
- Haggard, C., Slostad, F. & Winterton, S. (2006). Transition to the school as workplace: Challenges of second career teachers. *Teaching Education* 17(4):317–

¹ Allmänt: <https://www.canvaslms.com/>; Information om Canvas på KTH: <https://www.kth.se/student/studier/it/learning-platforms/canvas-1.784659>

² <https://sunet.zoom.us/>

327.

- Hrastinski, S. (2013). *Nätbaserad utbildning*, ss. 77–84. Lund: Studentlitteratur [utdrag tillhandahålls på Canvas].
- Högskoleförordning (SFS 1993:100), spec. avsnittet om ämneslärarexamen i bilaga 2. URL: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskoleforordning-1993100_sfs-1993-100#K12P6S1172
- Minten, E. & Kornhall, P. (2013). *Forskning för klassrummet – Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken*. Stockholm: Skolverket. URL: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3095>
- Molander, B.-O., Hamza, K. (2018). Transformation of professional identities from scientist to teacher in a short-track science teacher education program. *Journal of Science Teacher Education* 29(6):504–526³.
- Nationell strategi för hållbar utveckling (2001). Sammanfattning av regeringens skrivelse 2001/02:172. URL: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/skrivelse/2002/03/skr.-200102172/> [De som är specialintresserade kan läsa hela dokumentet (115 s.), övriga klarar sig bra med sammanfattningen (40 s.)]
- Om universitetet [Fakta om SU]. URL: <https://www.su.se/om-universitetet>
- Powers, F. W. (2002). Second-career teachers: Perceptions and mission in their new careers. *International Studies in Sociology of Education* 12(3):303–318. [Finns som e-tidskrift på KTHB]

Handböcker och instruktioner

APA:S REFERENSSYSTEM

American Psychological Association (APA) har tagit fram ett omfattande regelverk för hur vetenskapliga texter ska vara utformade, vilket har fått stort genomslag inom det utbildningsvetenskapliga fältet. Delar av regelverket ska användas när man gör skriftliga uppgifter inom KPUFU. Framför allt gäller detta hur man hanterar referenser och utformar litteraturförteckningar. På webben finns flera översikter som beskriver de mest använda delarna:

APA-lathunden från Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet. URL: <http://hdl.handle.net/2077/40505>

APA Style (officiell hemsida). URL: <http://www.apastyle.org>

³ En intervju med författarna och sammanfattning av resultaten finns här: <https://www.su.se/arkiv-nyheter/nyheter-1%C3%A4rarutbildningar-arkiv/mycket-sv%C3%A5rare-%C3%A4n-jag-trodde-utmaning-f%C3%B6r-forskare-att-1%C3%A4sa-till-1%C3%A4rare-1.410831>

KTH:S OCH SU:S BIBLIOTEK (KTHB)

I allmänhet krävs att man är inloggad med sitt KTH- resp. SU-konto för att komma åt tidskrifter och e-böcker via biblioteken.

- KTH:s bibliotek, <http://www.kth.se/kthb>
- Stockholms universitets bibliotek, <http://su.se/biblioteket/>

Båda biblioteken anordnar kurser i informationssökning och liknande. Dessutom kan man få individuellt sökstöd vid uppsatsskrivning. Se resp. webbplats.

4 Uppgifter

Under våren kommer ni att göra flera uppgifter inom **LT1040**. Vissa utförs individuellt och andra i grupp. Vissa har ett utbildningsvetenskapligt innehåll, andra handlar om praktiska problem inom utbildningsprogrammet. Flertalet kräver tillgång till lärplattformen Canvas, vilket ni får efter registreringen på utbildningsprogrammet under den första veckan.

Uppgifterna delas ut första undervisningsdagen.

Preliminärt

A Kurser i utbildningen

Hur kurserna är fördelade över terminerna visas i tabell 1 (s. ii). Kurser med kurskod som börjar med LT är på KTH, övriga är på SU.

Programintegrerande kurs

(LT1040, 2,0 hp, kursansvarig: [Per Norström](#), KTH)

Den programintegrerande kursen syftar till att skapa ett sammanhang, en röd tråd genom hela programmet. Kursen består av föreläsningar, seminarier och diskussioner som ska knyta ihop utbildningens olika delar och har dessutom inslag av studieteknik och annat av kursövergripande art.

Ämnesdidaktik, läroplansteori, betyg och bedömning

(UM7101, 10 hp, kursansvariga: [Ola Palm](#) & [Per Sund](#), SU)

Ämnesdidaktik kan enklast beskrivas som vetenskapen om hur man undervisar i ett visst ämne. Kursen ger en introduktion till ämnesdidaktiken med både generella och ämnesspecifika inslag. Kunskaperna i ämnesdidaktik fördjupas sedan under de valbara ämnesdidaktiska kurserna på hösten, under VFU-perioderna och i det självständiga arbetet.

Att sätta mål, planera undervisning utifrån målen och utvärdera elevernas prestationer i förhållande till dem är grundläggande för skolverksamhet. I kursen behandlas både utvärdering för utveckling, alltså hur man utvärderar resultat under arbetets gång för att kontinuerligt förbättra undervisningen och lärandet (s. k. formativ bedömning) och utvärdering av slutresultat, som betygsättning (s. k. summativ bedömning).

Sociala relationer och ledarskap

(LT1046, 7,5 hp, kursansvarig: [Helena Isaksson Persson](#), KTH)

Kursen tar upp skolan som arena för lärande och social interaktion. Interaktion mellan elever såväl som mellan elever och lärare diskuteras. Kommunikation, kränkande behandling och mobbning är teman som behandlas i kursen.

Teorier om lärande och individens utveckling

(UCG42K, 7,5 hp, kursansvarig: [Caroline Ignell](#), SU)

Kursen tar sin utgångspunkt i didaktisk, pedagogisk och psykologisk forskning om lärande och utveckling och behandlar behavioristiska, konstruktivistiska och kulturhistoriska/sociokulturella teorier och perspektiv om lärande och individens utveckling. Den innehåller också ett mindre moment om utbildningsvetenskaplig metod.

Bilaga A

Tabell 1: Kurser i KTH:s och SU:s kompletterande pedagogiska utbildning för personer med forskarutbildning (KPUFU)

Kurskod	Kursnamn	VT	ST	HT	Summa
LT1040	Programintegrerande kurs	1,0 hp		1,0 hp	2,0 hp
UM7101	Ämnesdidaktik, läroplansteori	10,0 hp			10 hp
LT1046	Sociala relationer och ledarskap	7,5 hp			7,5 hp
UCG42K	Teorier om lärande och utv.	7,5 hp			7,5 hp
LT1045	Verksamhetsförlagd utbildning 1	15,0 hp			15,0 hp
LT1014	Utbildning, skola, samhälle		6,0 hp		6,0 hp
	Ämnesdidaktik (valbara)			6+6 hp	12,0 hp
	Utvecklingsarbete (valbar)			7,5 hp	7,5 hp
LT2043	Verksamhetsförlagd utbildning 2			15,0 hp	15,0 hp
-	Specialpedagogik			7,5 hp	7,5 hp
	Summa	41,0 hp	6,0 hp	43,0 hp	90,0 hp

Verksamhetsförlagd utbildning 1

(LT1045, 15 hp, kursansvarig: [Helena Lennholm](#), KTH)

Nio veckor i skolan med undervisning, deltagande i konferenser, planering och liknande – så många olika aspekter av läraryrket som möjligt. Under VFU:n genomförs också uppgifter relaterade till kurserna [LT1046](#) och [UCG42K](#).

VFU kan inte genomföras på distans utan måste utföras på plats i skolan när verksamhet pågår.

Utbildning, skola och samhälle

(LT1014, 6,0 hp, kursansvarig: [Lars Geschwind](#), KTH)

Kursen handlar om hur skolan samspelar och har samspelat med det omgivande samhället och den politiska makten – nu och historiskt.

Ämnesdidaktik

(valbara kurser i olika undervisningsämnen, 6,0 + 6,0 hp)

Studenten läser två ämnesdidaktiska kurser. Den ämnesdidaktiska introduktionen från [UM7101](#) breddas och fördjupas.

Specialpedagogik

(Kurskod ej bestämd, 7,5 hp, kursansvarig: *Kursansvarig ej utsedd.*)

Kursen handlar främst om hur man planerar och genomför undervisning för elever med särskilda behov.

Verksamhetsförlagd utbildning 2

(LT2043, 15 hp, kursansvarig: *Kursansvarig ej utsedd.*)

Nio veckor i skolan med undervisning, deltagande i konferenser, planering och liknande – så många olika aspekter av läraryrket som möjligt. Denna gång är fokus på ledarskap, kommunikation, bedömning och långsiktig planering. Under kursen utförs också uppgifter relaterade till kursen i specialpedagogik och de valbara ämnesdidaktiska kurserna.

VFU kan inte genomföras på distans utan måste utföras på plats i skolan när verksamhet pågår.

Utvecklingsarbete inom ämnesdidaktik

(LT2046 el. *Kurskod ej bestämd*, 7,5 hp)

Kursen pågår under hela höstterminen och ska handla om att planera någon form av didaktiskt utvecklingsarbete. Detta kan ha olika form och innehåll. Möjliga teman är sådant som övergripande planering, inkludering, tillgänglighet, att introdera nytt innehåll m. m. Studenten ska övas i att utveckla sin egen undervisningspraktik utgående från vetenskap och beprövad erfarenhet. Om det passar kan arbetet utföras i samarbete med VFU-skolan under höstens VFU-period.